

Nederlandse orde van advocaten

Financieel jaarverslag

2023

INHOUD

	Pag.
1. Verslag van de algemene raad	
Inleiding	3
Kerntaken	3
Activiteiten in 2023	4
Resultaatbestemming 2022	9
Voorgestelde resultaatbestemming 2023	9
Vooruitblik 2024	10
Risicomanagement	11
2. Jaarrekening	
Balans per 31 december 2023	14
Staat van baten en lasten 2023	15
Kasstroomoverzicht 2023	16
Toelichting op de jaarrekening	17
Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening	17
Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva	18
Grondslagen voor bepaling van het saldo van baten en lasten	19
Toelichting op de Balans per 31 december	22
Toelichting op de Staat van baten en lasten	30
WNT-verantwoording 2023 Nederlandse orde van advocaten	44
Gebeurtenissen na balansdatum	48
Resultaatbestemming	48
Ondertekening van de jaarrekening	48
3. Overige gegevens	48
Controleverklaring	49

1. Verslag van de algemene raad

De Nederlandse orde van advocaten (NOvA) is een publiekrechtelijk lichaam als bedoeld in artikel 134 van de Grondwet en is gevestigd te Den Haag. De NOvA bevordert, in het belang van een goede rechtsbedeling, een behoorlijke uitoefening van de praktijk door advocaten. De NOvA komt op voor de toegang tot het recht voor iedereen in Nederland en voor een goede rechtsbedeling aan rechtzoekenden in een goed functionerende rechtsstaat.

Het bestuur van de NOvA wordt gevormd door de algemene raad.
De samenstelling van de raad was per 31 december 2023 als volgt:

Naam	Datum aantreden	Datum aftreden	Opmerkingen
R.R. Crince le Roy	1 januari 2021		Deken per 1 januari 2022
S.M. Kaak	1 januari 2019		Waarnemend deken per 1 november 2022
J.W. Soeteman	1 januari 2022		
S. van Oers	1 april 2022		
J.P. Broekhuizen	1 november 2022		

In de periode van 30 juni 2023 tot en met 21 juli 2023 is de heer mr. A.D. Leuftink lid van de algemene raad geweest. In die periode zijn er geen vergaderingen van de algemene raad geweest en is de heer mr. Leuftink niet betrokken geweest bij besluitvorming van de algemene raad.

Het landelijk bureau stond in 2023 onder leiding van Wouter van Tellingen, als waarnemer voor de algemeen secretaris Raffi van den Berg. Eind 2023 is Wouter van Tellingen formeel per 1 januari 2024 aangewezen als de nieuwe algemeen secretaris.

Per 1 januari 2024 vervullen J.W. Soeteman en S. van Oers de functie van waarnemend deken.

Inleiding

In de begroting 2023 heeft de algemene raad de speerpunten van het beleid tot uiting gebracht in tien pijlers. In de jaarrekening 2023 zijn de baten en lasten behorend bij activiteiten uit een pijler, conform de begroting, toegerekend aan die betreffende pijler. De systematiek van de kostentoerekening is opgenomen in de jaarrekening onder de paragraaf “Grondslagen voor de bepaling van het saldo van baten en lasten”.

De kerntaken

In de begroting 2023 laat het beleid van de NOvA zich in de volgende tien pijlers onderscheiden:

1. Kwaliteitsbevordering
2. Praktijkvoering ten behoeve van de advocaat
3. Opleiding
4. Communicatie
5. Wetgevingsadvisering
6. Tableau
7. Toezicht
8. Tuchtrecht
9. Juridische aangelegenheden
10. Bestuurlijke organisatie

Activiteiten in 2023

Advocaten: hoeders van de rechtsstaat!

Binnen onze samenleving wordt vaker relativerend gesproken over het belang van grondrechten voor iedereen, het belang van toegang tot de onafhankelijke rechter voor iedereen en het belang van het tegengaan van machtsconcentratie. Daar is de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) als publiekrechtelijke beroepsorganisatie van advocaten alert op. Advocaten kennen de macht van het woord en weten dat relativerende taal de betekenis van het woord kan uithollen. En advocaten weten als geen ander dat recht dat zich hult in holle woorden geen recht is. Daarom werkt de NOvA elke dag opnieuw aan onze democratische rechtsstaat.

De NOvA heeft zich ook in 2023 sterk gemaakt voor deze rechtsstaat, voor de bescherming van fundamentele grondrechten en voor een onafhankelijke professionele advocatuur, die de toegang tot het recht waarborgt. Niet alleen de zorg voor de rechtsstaat, maar ook het dag in dag uit in de bres staan voor de kernwaarden vertrouwelijkheid, onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid en integriteit vormen hierbij de leidraad voor het handelen van de NOvA. Dit steeds in het belang van de rechtzoekenden. In het verslagjaar 2023 heeft dit onder meer geleid tot de volgende activiteiten.

Rechtsstatelijkheid in verkiezingsprogramma's

In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november 2023 heeft de NOvA bij de programmacommissies van de politieke partijen in het belang van een goede rechtsbedeling aandacht gevraagd voor gefinancierde rechtsbijstand, vertrouwelijkheid en veiligheid van advocaten. Dit appel werd in het najaar gevolgd door een brede rechtsstatelijke doorlichting van de verkiezingsprogramma's. Hoewel de meeste plannen van de politieke partijen positief werden beoordeeld, zijn bij tien van de achttien onderzochte partijprogramma's voorstellen aangetroffen die de toets aan de minimumnormen van de rechtsstaat niet konden doorstaan. Dit is zorgelijk als het aankomt op het waarborgen van fundamentele rechten en vrijheden van alle burgers, de zekerheid van een eerlijk proces en een effectieve toegang tot de rechter voor iedereen.

Vertrouwelijkheid

Om ondermijnende criminaliteit vanuit detentie tegen te gaan wil de minister voor Rechtsbescherming de Penitentiaire beginselenwet (Pbw) wijzigen. Zo wil de minister visueel toezicht invoeren tijdens het bezoek van een advocaat aan een gedetineerde in de Extra Beveiligde Inrichting en op een Afdeling Intensief Toezicht. Ook heeft hij voorgesteld dat een verdachte zich maximaal door twee advocaten mag laten bijstaan. Begin 2023 liet de NOvA in haar wetgevingsadvies weten dat deze voorgenen maatregelen het vrij en vertrouwelijk verkeer tussen advocaat en cliënt ernstig onder druk zetten. Ook gedetineerde cliënten moeten vrijuit en zonder vrees voor openbaarmaking met een advocaat kunnen spreken. De voorgestelde maatregelen, die een generiek karakter kennen, vormen een vergaande en ongerechtvaardigde beperking van het recht op rechtsbijstand en vrij verkeer met een raadsman. De NOvA kreeg hierin bijval van onder meer de Raad van State, die eveneens benadrukte dat zeer terughoudend moet worden omgegaan met het invoeren van generieke wetgeving en maatregelen die ingrijpen op mensenrechten en het recht op rechtsbijstand. Nadat in de Tweede Kamer twee amendementen waren aangenomen die ook auditief toezicht op advocatenbezoek mogelijk zouden maken, heeft de minister spoedadvies gevraagd aan de Raad van State. Deze concludeerde dat de amendementen onverenigbaar zijn met de Grondwet, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en het Unierecht. In de zomer van 2024 zal vermoedelijk duidelijk worden welke kant het op gaat met dit wetsvoorstel.

De NOvA onderkent dat het noodzakelijk kan zijn maatregelen te treffen om te voorkomen dat een buitencategorie gedetineerden vanuit detentie strafbare feiten pleegt, maar plaatst hierbij de nodige kanttekeningen. Tegelijk sluit de NOvA haar ogen niet voor de druk die op advocaten kan worden uitgeoefend en zet daarom actief in op het vergroten van de weerbaarheid van advocaten. Dit moet de kans

op voortgezet crimineel handelen van gedetineerden via advocaten verkleinen, zonder inperking van hun fundamentele rechten.

Voorts heeft de NOvA in april 2023 bij de Tweede Kamer erop aangedrongen het Wetsvoorstel plan van aanpak witwassen te heroverwegen. Hierin staat dat een advocaat in uitzonderlijke, risicovolle gevallen gegevens moet uitwisselen met een andere advocaat. Volgens de NOvA is dit slechts in enkele situaties van toegevoegde waarde, leidt het wetsvoorstel tot een disproportionele lastenverzwaring en rechtvaardigt dit geen inbreuk op de geheimhoudingsplicht van advocaten.

Een ander voorbeeld van hoe de vertrouwelijkheid onder druk is komen te staan is de werkwijze van het Openbaar Ministerie bij de omgang met verschoningsgerechtigde informatie. In het kader van een kort geding oordeelde het Gerechtshof 's-Hertogenbosch in mei 2023 dat de uitleg van de Staat over de omgang met verschoningsgerechtigde informatie onvoldoende waarborgen biedt om te voorkomen dat het verschoningsrecht in het gedrang komt. Omdat dit fundamentele rechtsbeginsel bij de uitoefening van opsporingsbevoegdheden door het OM van belang kan zijn in vele strafzaken, zag het Hof aanleiding prejudiciële vragen te stellen aan de Hoge Raad. Hierbij diende de NOvA schriftelijke opmerkingen in. In zijn uitspraak van 12 maart 2024 oordeelde de Hoge Raad dat opsporingsdiensten en het Openbaar Ministerie moeten doen wat nodig is om inbreuken op het verschoningsrecht te voorkomen. Tevens bevestigde de Hoge Raad dat een grotere rol en verantwoordelijkheid moet komen voor de rechter-commissaris bij de filtering van gevorderde, verschoningsgerechtigde gegevens. Dit is in lijn is met eerder door de NOvA ingenomen standpunten. Onderzocht wordt momenteel hoe technische oplossingen aan deze noodzakelijke bescherming kunnen bijdragen.

Nummerherkenning ook bij AIVD en MIVD

Rechtzoekenden moeten te allen tijde vrijuit en vertrouwelijk kunnen spreken met hun advocaat. Het is daarom essentieel dat telefoongesprekken tussen cliënten en advocaten geheim blijven. Het systeem van nummerherkenning zorgt ervoor dat geheimhoudernummers van advocaten automatisch worden herkend en niet worden afgeluisterd. Advocaten zijn zelf verantwoordelijk om hun vaste en mobiele geheimhoudernummers op te geven en bij te houden in Mijn Orde. Het systeem van nummerherkenning is al enkele jaren operationeel bij de Nationale Politie en de Dienst Justitiële Inrichtingen. In september 2023 hebben de NOvA en de AIVD/MIVD het Convenant Nummerherkenning Geheimhoudernummers getekend, met als verwachte inwerkingtreding het tweede kwartaal van 2024. Hierdoor kunnen de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 'aan de voorkant' nog sneller signaleren dat het om een gesprek tussen een cliënt en diens advocaat gaat. In dat geval moeten de opgenomen geheimhoudergesprekken binnen veertien dagen worden uitgeluisterd. Als verwerking van de gegevens wel noodzakelijk wordt geacht, is onmiddellijk rechterlijke toestemming noodzakelijk. Als verwerking niet noodzakelijk blijkt, worden de gegevens automatisch vernietigd. Daarmee is de wettelijke bewaartermijn van een jaar teruggebracht naar twee weken.

Toegang tot het recht

Een laagdrempelige toegang tot goede gefinancierde rechtsbijstand is een onmisbaar onderdeel van een goed werkende rechtsstaat. Met dat doel zette de NOvA zich de afgelopen jaren continu in voor de toegang tot het recht, een duurzaam stelsel van gefinancierde rechtsbijstand en een redelijke beloning voor sociaal advocaten.

Herstelproces kinderopvangtoeslagaffaire

Nadat de NOvA in 2022 al had aangedrongen op verbeteringen in het herstelproces voor advocaten van ouders die slachtoffer zijn van de kinderopvangtoeslagaffaire, trok de NOvA in 2023 opnieuw aan de bel. De NOvA leverde schriftelijke inbreng voor de behandeling van de Voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen in de Tweede Kamer. Ook deed de NOvA aanbevelingen om de knelpunten, die advocaten van gedupeerde ouders ervaren, weg te nemen. Het duurde lang voordat deze aanbevelingen leidden tot aanpassing van beleid. De NOvA heeft hierover zorgen geuit, omdat het herstelproces steeds verder zou

vastlopen. Uiteindelijk heeft de staatssecretaris Toeslagen & Douane de aanbevelingen van de NOvA overgenomen. Eind 2023 zijn twee pilots gestart die moeten leiden tot snellere routes om schade te compenseren, het vergemakkelijken van de inzet van schadedeskundigen en een betere coördinatie van de (tijdige) aanlevering van dossiers.

Rechtsbijstand gedupeerden Groningen

De Wet op de rechtsbijstand (Wrb) wordt op oneigenlijke grond ingezet voor de rechtsbescherming van gedupeerden in Groningse gaswinningzaken. Dat was de reactie van de NOvA over de 'Subsidieregeling rechtsbijstand en aanverwante kosten Tijdelijke wet Groningen' van de minister voor Rechtsbescherming. Hiermee kan iedere gedupeerde een beroep doen op de Wrb, terwijl die wet juist is bedoeld voor mensen met een kleine portemonnee. Bijkomend probleem is dat advocaten die mijnbouwzaken behandelen voornamelijk werkzaam zijn buiten het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand.

Om ongelijkheid in de rechtsbescherming in gaswinningszaken te voorkomen, adviseerde de NOvA een apart fonds op te richten, zodat gespecialiseerde (sociaal) advocaten conform een marktconform tarief hoogwaardige kwaliteit kunnen leveren. Uiteindelijk is de subsidieregeling medio 2023 in werking getreden. Advocaten die aan de regeling deelnemen, ontvangen hiervoor een basisvergoeding.

Experiment resultaatgerelateerde beloning verlengd

Sinds de start van het Experiment resultaatgerelateerde beloning in 2014 mogen advocaten in letsel- en overlijdensschadezaken, onder voorwaarden, werken met resultaatgerelateerde beloning. Het uitgangspunt is het bieden van een grotere toegang tot het recht voor een specifieke groep rechtzoekenden die met letsel- of overlijdensschade te maken heeft. Dit betreft rechtzoekenden die op grond van de Wet op de rechtsbijstand niet in aanmerking komen voor gefinancierde rechtsbijstand, maar toch de kosten voor juridische bijstand niet zelf kunnen betalen. Na een voorlopige evaluatie heeft het college van afgevaardigden eind december 2023 besloten tot een vervolgverlenging van het experiment met twee jaar.

Vrije advocaatkeuze bij rechtsbijstandsverzekering

Het recht op vrije advocaatkeuze betekent dat iemand die verzekerd is voor rechtsbijstand zelf kan kiezen door wie hij zijn belangen wil laten behartigen in geval van een juridisch geschil. Dat kan een advocaat in dienst van de rechtsbijstandsverzekeraar zijn, maar ook een externe advocaat. In beide gevallen dient de verzekeraar in principe de kosten voor rechtsbijstand te vergoeden. Voor de NOvA staat de toegang tot het recht voorop. Het kan in het belang van de rechtzoekende zijn om in een zo vroeg mogelijk stadium geadviseerd te worden door een gespecialiseerde advocaat en niet pas als de rechterlijke procedure een feit is. Naar aanleiding van overleggen tussen het ministerie van Justitie en Veiligheid, het Verbond van Verzekeraars en de NOvA start het WODC een onderzoek naar het waarborgen van de toegang tot rechtsbijstand.

Weerbaarheid, veiligheid en bescherming tegen ondermijning

Advocaten moeten hun werk in het kader van een goede rechtsbedeling veilig kunnen uitoefenen. Uit onderzoek van de NOvA blijkt echter dat de helft van de advocaten met een vorm van agressie te maken krijgt. Tegelijk neemt het risico op ondermijning toe en daarmee de druk op de onafhankelijkheid van advocaten die hierbij betrokken dreigen te raken. Om hier tegenwicht aan te bieden heeft de NOvA, met financiële steun van het ministerie van Justitie en Veiligheid, in 2021 de Taskforce Bescherming tegen ondermijning opgezet. De NOvA wil hiermee de rechtsstaat versterken, bij advocaten bewustwording creëren van risico's die met de beroepsuitoefening kunnen samenhangen en hun weerbaarheid vergroten. Veiligheids- en weerbaarheidsprogramma Om de veiligheid en weerbaarheid van advocaten te vergroten, biedt de NOvA kosteloos een breed veiligheids- en weerbaarheidsprogramma aan. Onder andere NOS Nieuws en het Algemeen Dagblad besteedden hier het afgelopen jaar aandacht aan.

Weerbaarheidstraining

De weerbaarheidstraining biedt advocaten concrete handvatten om in hun dagelijkse praktijk beter om te gaan met agressie, intimidatie en bedreiging. De training wordt gegeven door een deskundige advocaat, ondersteund door een beveiligingsexpert die praktisch toepasbare veiligheidstips deelt. De nadruk ligt op de-escalatie, omgaan met stressvolle situaties en met gedrag en emoties, zoals agressiviteit of boosheid. In 2023 zijn 45 trainingen met in totaal 692 deelnemers georganiseerd.

Vertrouwensadvocaat

Advocaten die in aanraking komen met ondermijnende criminaliteit, of te maken hebben met andere gevallen waardoor ze hun onafhankelijkheid dreigen te verliezen, kunnen sinds 4 december 2023 bellen met de Vertrouwensadvocaat. Met de pilot van een half jaar wil de NOvA advocaten ondersteunen die onder druk worden gezet. Het team van vertrouwensadvocaten bestaat uit vijf ervaren advocaten die aan de hand van expertise, opleiding en eigen ervaringen meedenken over mogelijke vervolgstappen, praktische tips geven en bovenal een luisterend oor bieden. Alles dat wordt besproken, blijft vertrouwelijk. De Vertrouwensadvocaat opereert onafhankelijk van de NOvA.

Noodtelefoon

Advocaten die bedreigd worden kunnen vertrouwelijk bellen naar een speciaal noodnummer van de NOvA, dat te vinden is op Mijn Orde. Indien nodig wordt een melding van een bedreiging doorgezet naar de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). In dat geval wordt de advocaat vervolgens zo spoedig mogelijk teruggebeld door een NCTV-functionaris of een lokale vertegenwoordiger van het OM of de politie over de vervolgstappen. Om de 24 uren bereikbaarheid te garanderen is het beheer van de noodtelefoon extern ondergebracht. Er wordt gemiddeld een tot twee keer per week naar de noodtelefoon gebeld.

Noodknop

De NOvA biedt advocaten die worden bedreigd of zich bedreigd voelen en naar het noodnummer bellen een noodknop aan. Hiermee staat de advocaat direct in verbinding met een alarmcentrale. De centrale luistert mee, kent de (gps-)positie van de drager en kan met spoed de politie inschakelen. Als de bedreiging zich op de privésituatie richt, kan de noodknop ook aan de partner van de bedreigde advocaat worden gegeven. In 2023 zijn 19 noodknoppen uitgereikt.

Veiligheidsscan

Met de veiligheidsscan kunnen advocaten hun kantoor of woonhuis vanuit veiligheidsoogpunt laten controleren op kwetsbare punten. Een gespecialiseerd en gecertificeerd bedrijf onderzoekt het pand uitgebreid op fysieke kwetsbaarheden, zoals sloten, ramen, toegangscontrole en camera's. Zo nodig krijgt de advocaat advies over te nemen beveiligingsmaatregelen. In 2023 hebben acht advocatenkantoren een veiligheidsscan laten uitvoeren.

LawCare

Advocaten die te maken hebben met persoonlijke problemen zoals stress – privé of op het werk – kunnen hierover volledig anoniem en vertrouwelijk sparren met het Team LawCare. De hulplijn (085 - 0640182) wordt bemand door elf (oud-)advocaten die zich vrijwillig inzetten voor hun beroepsgenoten. In 2023 is het team LawCare 26 keer gebeld.

Onderzoek naar kroongetuigenregeling

In opdracht van de NOvA heeft de Universiteit Leiden onderzoek gedaan naar de impact van (een uitbreiding van) de kroongetuigenregeling op de veiligheid en praktijkvoering van advocaten. De NOvA omarmt de aanbeveling van de onderzoekers dat veiligheid een leidend uitgangspunt moet zijn bij de inzet van kroongetuigen. In concrete gevallen moet pas worden overgegaan tot de inzet van kroongetuigen als duidelijk is dat én hoe de veiligheid van alle betrokkenen, inclusief advocaten, kan worden gewaarborgd.

Onderzoek naar gebruik van extra beveiligde communicatiemiddelen door advocaten

In opdracht van de NOvA heeft de Universiteit Leiden onderzoek gedaan naar het gebruik van extra beveiligde en/of identiteitsversluierende communicatiemiddelen door advocaten. De NOvA omarmt de aanbeveling uit het rapport dat er door de juridische ketenpartners samen met de wetgever nagedacht moet worden over effectievere waarborgen voor het verschoningsrecht bij communicatie via andere middelen dan telefonisch contact via de geheimhoudertelefoon.

Onderzoek betalingen aan advocaten en daarmee gepaard gaande risico's

In opdracht van de NOvA doet de Erasmus Universiteit te Rotterdam onderzoek naar betalingen aan advocaten. De resultaten van dit onderzoek worden in 2024 verwacht.

Afschermen bezoekadres in Handelsregister

Nadat eerder al het woonadres in het Handelsregister kon worden afgeschermd, is het sinds eind 2022 ook mogelijk om een bezoekadres in het Handelsregister af te schermen. Advocaten kunnen hier eenvoudig een beroep op doen in geval van een concrete bedreiging, of wanneer dreiging waarschijnlijk is als gevolg van de beroepsuitoefening. Dit vloeit voort uit het convenant dat de NOvA begin 2023 met de Kamer van Koophandel heeft afgesloten.

Manifest tegen agressie en geweld "Tot hier en niet verder!"

Die boodschap brachten verschillende politieke partijen en beroepsorganisaties in een manifest tegen agressie en geweld. Ook de NOvA heeft dit manifest ondertekend. Hierin wordt de samenleving opgeroepen niet normaal te laten worden wat niet normaal is. De ondertekenaars verzoeken de regering een samenwerkingsverband op te richten waar werknemers én werkgevers van beroepen met een publieke taak terecht kunnen voor advies en hulp.

Toezicht

Na het positieve oordeel over het eindrapport evaluatie Wet positie en toezicht advocatuur (Wpta), sprak de NOvA in 2022 haar steun uit voor het voorstel van de minister voor Rechtsbescherming voor één landelijk toezichthouder op de advocatuur. In dit voorstel wordt het toezicht gecentraliseerd bij de Onafhankelijke Toezichthouder Advocatuur (OTA). In maart 2023 heeft de NOvA haar visie op het toekomstig toezicht aangeboden aan de minister voor Rechtsbescherming. Om de kwaliteit van het toezicht te waarborgen heeft de algemene raad een bestuur voorgesteld bestaande uit advocaten en niet-advocaten, onafhankelijk gepositioneerd ten opzichte van de staat en andere organen van de NOvA.

Met zijn brief van 29 juni 2023 heeft de minister voor Rechtsbescherming zijn plannen voor de nadere invulling van de versterking van het toezicht op de advocatuur naar de Tweede Kamer gestuurd. De minister volgde in grote lijnen het standpunt van de algemene raad, die de minister steunde in zijn keuze om het toezicht op de advocatuur volledig onafhankelijk van de staat te blijven organiseren. Hiermee wordt een volgende stap gezet naar onafhankelijk, transparant, uniform, preventief en effectief toezicht op de advocatuur. Het wetsvoorstel wordt naar alle waarschijnlijkheid in 2024 door beide Kamers behandeld. De NOvA blijft dit dossier nauwgezet volgen.

Website

Op de website van de NOvA vinden bezoekers het laatste nieuws van de NOvA (met de mogelijkheid om zich hierop te abonneren), standpunten van de NOvA en ontwikkelingen in actuele dossiers. Andere belangrijke pijlers zijn Zoek een advocaat met de gegevens van alle advocaten in Nederland, de actuele wet- en regelgeving en de juridische databank met wetgevingsadviezen. In 2023 had advocatenorde.nl een kleine 300.000 bezoekers en zoekenadvocaat.nl ruim 400.000 bezoekers. In 2024 lanceert de NOvA een geheel vernieuwde website.

Nieuwsbrieven

Signalering gefinancierde rechtsbijstand

Met de tweewekelijkse digitale nieuwsbrief Signalering gefinancierde rechtsbijstand houdt de NOvA advocaten die op basis van toevoegingen werken op de hoogte van de actuele ontwikkelingen op het gebied van gefinancierde rechtsbijstand. Naast nieuws vanuit de NOvA worden hierin ook relevante berichten van organisaties als de Raad voor Rechtsbijstand, nieuwsartikelen uit de media en jurisprudentie opgenomen. In 2023 zijn 13 nieuwsbrieven verstuurd.

Daarnaast verstuurt de NOvA nog het Ordebericht en Tuchtrect Updates.

Het Ordebericht is de digitale nieuwsbrief van de NOvA die via e-mail wordt verzonden. In het Ordebericht vinden advocaten een overzicht van het laatste nieuws van en over de NOvA. In 2023 zijn 19 edities naar de hele balie verstuurd.

Met de tweewekelijkse nieuwsbrief Tuchtrect Updates worden advocaten geïnformeerd over actuele en belangwekkende tuchtrectsprak.

Internationaal

De NOvA is actief in diverse internationale verbanden, waaronder de Council of Bars and Law Societies of Europe en de International Bar Association.

De grootste betrokkenheid heeft de NOvA bij de Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE). De CCBE zet zich op Europees niveau in voor een goede rechtsbedeling ten behoeve van rechtzoekenden en de rol van de advocatuur in dat verband. Ook draagt de CCBE het belang van een onafhankelijke advocatuur in de rechtsstaat uit.

De NOvA heeft een uitgebreide presentatie van de activiteiten in 2023 opgenomen in het jaarverslag 2023 van de NOvA dat op de website is gepubliceerd.

Resultaatbestemming 2022

Bij besluit van het college van afgevaardigden van 29 juni 2023 is van het positieve resultaat over 2022 ad € 1.039.366 een bedrag van € 25.198 onttrokken aan de bestemmingsreserve "Implementatie Wpta" en is het saldo ad € 1.064.564 toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorgestelde resultaatbestemming 2023

Het resultaat over 2023 kent een negatieve uitkomst ad € 775.183 tegenover een begroot tekort van € 2.750.000. De algemene raad stelt voor een bedrag van € 122.749, voor kosten in 2023 gemaakt in verband met de implementatie Wpta, te onttrekken aan de bestemmingsreserve "Implementatie Wpta". Het saldo ad € 652.434 wordt onttrokken aan de algemene reserve. Na deze onttrekking bedraagt de algemene reserve € 8.249.232. Het eigen vermogen dient als een buffer om aan verplichtingen te kunnen voldoen en eventuele onverwachte gebeurtenissen op te kunnen vangen.

Bij de baten in 2023 is naast de structurele baten (met name de jaarlijkse financiële bijdrage) ook sprake geweest van incidentele baten van totaal € 786.287. Het betreft de subsidiebaten voor Weerbaarheid en Taskforce Bescherming tegen ondermijning. Ook in 2021 en 2022 is subsidie voor deze projecten gerealiseerd. Naar verwachting zal dat ook voor 2024 het geval zijn.

Vooruitblik 2024

De begroting 2024 kent een negatief resultaat van € 469.000. Het saldo van baten en lasten over 2024 zal ten laste van de algemene reserve worden gebracht. De begroting 2024 is als volgt:

Omschrijving	2024 Begroting
Baten	
Financiële bijdrage	16.760.000
Subsidiebaten	788.000
Baten uit pijlers	337.000
Baten uit toezicht	pm
Baten uit tuchtrechtspraak	443.000
Totaal baten	18.328.000
Lasten	
Lasten uit pijlers	3.382.000
Lasten college van toezicht	955.000
Lasten dekenberaad	1.994.000
Lasten tuchtrechtspraak	1.509.000
Verstrekke subsidie aan SOTA	3.160.000
Personeelskosten	5.803.000
Afschrijvingen	351.000
Overige lasten	1.703.000
Totaal lasten	18.857.000
Financieel resultaat	60.000
Saldo van baten en lasten	(469.000)
Bestemming saldo van baten en lasten	
Toevoeging/(Onttrekking) aan	
Algemene reserve	(469.000)

Ook in 2024 is de begroting van het dekenberaad (€ 1.994.000) voor de kosten van het toezicht die de lokale orden overstijgen opgenomen in de begroting van de NOvA.

Vermogen en liquiditeit

Zowel de vermogenspositie als de liquiditeitspositie zijn voldoende om aan de kortlopende schulden te voldoen.

Solvabiliteit: (Eigen vermogen/Totaal vermogen) de solvabiliteit 2023 is afgenomen ten opzichte van 2022.

Liquiditeit: de liquiditeit is in 2023 met € 223.691 afgenomen.
 Current ratio: (Vlottende activa/Kort vreemd vermogen) de current ratio is in 2023 afgenomen ten opzichte van 2022.

	2023	2022	2021	2020	2019
Solvabiliteit	53,7%	57,0%	51,6%	51,1%	51,1%
Liquiditeit	13.234.616	13.458.307	12.902.203	8.632.839	7.166.160
Current ratio	2,11	2,33	2,01	1,79	1,76

Risicomanagement

Het risicomanagement richt zich op het onderkennen, analyseren, en beheersen van risico's in de eigen bedrijfsvoering. De risico's waarmee de organisatie wordt geconfronteerd, worden onderverdeeld in strategische, operationele, compliance en financiële risico's en het managen daarvan vormt een integraal onderdeel van het gevoerde beleid. De risicobereidheid wordt vastgesteld door de verschillende aspecten die van invloed zijn op de risicobereidheid te bespreken en af te wegen. De overall risicobereidheid (risk appetite) is klein. De NOvA is risicomijdend.

Onderstaand een tabelweergave van mogelijke risico's:

Categorie	Omschrijving	Kans	Impact	Bereidheid risico te nemen
Strategische risico's	Vertraging in het besluitvormingsproces van de NOvA	Klein	Groot	Klein
	Politieke besluitvorming	Klein	Groot	Klein
Operationele risico's	Langdurig zieke medewerkers of plotseling vertrek medewerkers	Medium	Groot	Klein
	Integriteit IT-systeem	Medium	Groot	Klein
Compliance risico's	Fouten bij interpretatie van wet- en regelgeving	Klein	Groot	Klein
Financiële risico's	Onjuistheden in de inning van de financiële bijdrage	Klein	Groot	Klein
	Fouten of fraude	Klein	Groot	Klein
Risico financiële verslaggeving	Risico's en onzekerheden die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de interne en externe financiële verslaggeving.	Klein	Groot	Klein

Risico's en maatregelen

Strategische risico's:

- Vertraging in het besluitvormingsproces: vertraging in het besluitvormingsproces kan een risico zijn in het behalen van de strategische doelen. Voortgangsbewaking is daarin cruciaal.
- Politieke besluitvorming: de politieke agenda kan de strategische doelen van de NOvA raken. De NOvA voert daarom met regelmaat overleg met het ministerie van J&V en maakt gebruik van adviescommissies die ook hun inbreng in wetgevingstrajecten hebben. De NOvA voert desnoods acties om de standpunten over het voetlicht te brengen.

Operationele risico's:

- Langdurig zieke medewerkers of plotseling vertrek medewerkers: dit is een risico in de voortgang van de dagelijkse processen. Daarom is procesbeschrijving van groot belang zodat werkzaamheden goed overgenomen kunnen worden. Daarnaast is preventie erg belangrijk. Dat gaat dan om ARBO werkplekken, vroegtijdige verzuimbegeleiding en continue monitoring van de werknemers-tevredenheid.
- Integriteit IT-systemen: De IT-systemen zijn cruciaal in de bedrijfsvoering. De beveiliging is daarom een continu proces. Zo is er een strikt wachtwoordbeleid, zijn de devices waar de medewerkers op werken up-to-date beveiligd en wordt jaarlijks afgewogen of het nodig is een systeem aan een PEN-test te onderwerpen.

Compliance risico's:

- Fouten bij interpretatie van wet- en regelgeving: de NOvA is een kennisorganisatie. Medewerkers volgen de ontwikkelingen op hun vakgebied. Zorgvuldigheid in de uitvoering van de werkzaamheden en onderbouwing van de besluitvorming zorgen ervoor dat het risico van onjuiste interpretatie van wet- en regelgeving gering is. Indien de zorgvuldigheid van de besluitvorming daarom vraagt, wordt extern advies ingewonnen.

Financiële risico's:

- Onjuistheden in de inning van de financiële bijdrage: de financiële bijdrage is de voornaamste, jaarlijks terugkerende, inkomstenbron van de NOvA. Daarom is het van belang dat het proces daaromheen goed is ingericht. De financiële administratie wordt vanuit BAR voorzien van actuele gegevens. De indeling in een categorie met een lagere bijdrage vindt pas plaats na controle van de gegevens.
- Fouten en of fraude: bij de NOvA zijn de processen zo ingericht dat de kans op fouten of zelfs fraude tot een minimum worden beperkt. De NOvA past zoveel mogelijk het vier-ogen principe toe, hanteert een procuratiereglement en betalingen kunnen enkel met dubbele autorisatie worden verricht.

Risico financiële verslaggeving:

- Dit betreft onder andere onzekerheden bij complexe toerekeningsproblemen, de mate van subjectiviteit bij waarderingsvraagstukken en risico's ten aanzien van de inrichting van de financiële verslaggevingssystemen. Het risico wordt klein geacht omdat de NOvA werkt met standaard financiële systemen en er geen sprake is van complexe toerekeningen of waarderingsvraagstukken.

Soft controls:

De "soft controls" vormen een belangrijke basis voor de cultuur en veiligheid op het bureau van de NOvA. Het onderwerp integriteit is daarbij een kernpunt. De NOvA hanteert de volgende soft controls:

Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG)

Binnen de NOvA wordt voor elke nieuwe medewerker een VOG aangevraagd. Een VOG is een verklaring waaruit blijkt dat het gedrag van de medewerker geen bezwaar oplevert voor het gevraagde doel.

Eed of belofte

Bij indiensttreding wordt een eed of belofte afgenomen. Medewerkers die niet in dienst zijn, maar wel ingehuurd zijn door de NOvA (denk hierbij bijvoorbeeld aan stagiaires, uitzendkrachten, gedetacheerden en zzp-ers), ondertekenen een verklaring waarin zij aangeven de geldende regels met betrekking tot integriteit bij de NOvA te kennen en zich eraan te houden.

Gedragscode NOvA

De regels met betrekking tot integriteit bij de NOvA zijn vastgelegd in de "Gedragscode NOvA". Onderdelen van deze Gedragscode NOvA zijn het "Reglement ongewenste omgangsvormen", het "Reglement omgaan met melden vermoeden misstand of onregelmatigheid". Deze reglementen zijn gepubliceerd op het intranet van de NOvA.

Vertrouwenspersoon

Iedere medewerker is verantwoordelijk voor een goede werksfeer. Mocht zich iets voordoen waarbij er, om welke reden dan ook, onvoldoende veiligheid wordt ervaren om direct met elkaar in gesprek te gaan of de hulp van een leidinggevende of de HR-adviseur in te schakelen, kan een medewerker een beroep doen op de vertrouwenspersoon. De contactgegevens zijn voor iedere medewerker beschikbaar op het intranet van de NOvA.

Feedback training

Regelmatig worden feedback trainingen georganiseerd aan met name nieuwe medewerkers.

Monitoring medewerkerstevredenheid

Binnen de NOvA is een systeem van continue monitoring van de medewerkerstevredenheid. Deze monitoring stelt de medewerkers in de gelegenheid om, anoniem, eenvoudig en snel aan te geven wat als goed en minder goed wordt ervaren. De uitkomsten geven het management de gelegenheid trends te onderkennen en sturing te geven waar mogelijk.

Beleggingsbeleid

De liquide middelen worden ten minste verspreid over drie banken. Het betalingsverkeer gaat via de huisbank (één van de drie banken, thans ING).

Korte termijn

Onder korte termijn wordt verstaan een periode korter dan 12 maanden. Overtollige middelen kunnen voor een korte termijn worden uitgezet in de vorm van deposito's of spaarrekeningen bij een van de drie aangewezen banken.

Lange termijn

Onder lange termijn wordt verstaan een periode van meer dan 12 maanden. Overtollige middelen kunnen worden uitgezet in de vorm van spaarrekeningen, deposito's of obligaties.

Den Haag, 3 juni 2024

2. Jaarrekening

Balans per 31 december 2023 (na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

		31-12-2023	31-12-2022
ACTIVA			
<u>Vaste activa</u>			
Immateriële vaste activa	(1)	505.937	689.128
		505.937	689.128
Materiële vaste activa	(2)	1.155.844	1.341.404
		1.155.844	1.341.404
Financiële vaste activa			
Langlopende vorderingen	(3)	398.003	398.003
		398.003	398.003
Totaal vaste activa		2.059.784	2.428.535
<u>Viottende activa</u>			
Vorderingen en overlopende activa	(4)	713.110	561.651
Liquide middelen	(5)	13.234.616	13.458.307
Totaal viottende activa		13.947.726	14.019.958
TOTAAL ACTIVA		16.007.510	16.448.493
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	(6)	8.249.232	8.901.666
Bestemmingsreserve Implementatie Wpta	(7)	352.053	474.802
		8.601.285	9.376.468
Voorzieningen	(8)	63.679	215.019
Langlopende schulden	(9)	724.308	835.740
Kortlopende schulden en overlopende passiva	(10)	6.618.238	6.021.266
TOTAAL PASSIVA		16.007.510	16.448.493

Staat van baten en lasten over 2023

Omschrijving		2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Baten				
Financiële bijdrage	(11)	16.737.805	16.587.000	15.640.667
Subsidiebaten	(12)	786.287	pm	401.185
Baten uit kerntaken	(13)	835.750	793.000	727.681
Totaal baten		18.359.842	17.380.000	16.769.533
Lasten				
Lasten uit kerntaken	(14)	6.417.565	6.910.000	5.821.088
Personeelslasten	(15)	8.067.075	8.289.000	5.063.956
Afschrijvingen	(16)	418.339	440.000	445.417
Verstrekke subsidies	(17)	2.996.578	3.180.000	3.048.420
Overige lasten	(18)	1.320.609	1.311.000	1.286.172
Totaal lasten		19.220.166	20.130.000	15.665.053
Financieel resultaat	(19)	85.141	-	(65.114)
Saldo van baten en lasten		(775.183)	(2.750.000)	1.039.366
Bestemming saldo van baten en lasten				
Toevoeging/(Onttrekking) aan: bestemmingsreserve		(122.749)	-	(25.198)
algemene reserve		(652.434)	(2.750.000)	1.064.564
		(775.183)	(2.750.000)	1.039.366

Kasstroomoverzicht

	2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	(775.183)	1.039.366
Aanpassing voor:		
Afschrijvingen	419.991	445.417
Interest	(85.141)	65.114
Mutatie voorzieningen	(151.340)	(21.215)
Mutatie langlopende schulden	(111.432)	(111.432)
	72.078	377.884
Mutatie werkkapitaal:		
Vorderingen	(151.459)	(112.359)
Schulden	596.972	(613.298)
	445.513	(725.657)
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	(257.592)	691.593
Ontvangen/(betaalde negatieve) interest	85.141	(65.114)
Kasstroom uit operationele activiteiten	(172.451)	626.479
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investing in immateriële vaste activa	-	(4.961)
Investerings in materiële vaste activa	(53.478)	(65.414)
Desinvestering materiële vaste activa	2.238	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	(51.240)	(70.375)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie (lossing) effecten	-	-
Gerealiseerd koersresultaat effecten	-	-
Mutatie langlopende vordering	-	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-	-
Mutatie geldmiddelen	223.691	556.104
Toelichting op de geldmiddelen		
Stand per 1 januari	13.458.307	12.902.203
Mutatie geldmiddelen	223.691	556.104
Stand per 31 december	13.234.616	13.458.307

TOELICHTING OP DE JAARREKENING

Algemene toelichting

Activiteiten

De NOvA is een publiekrechtelijk lichaam als bedoeld in artikel 134 van de Grondwet en is als zodanig niet onderhevig aan titel 9 BW 2. De vestigingsplaats is Den Haag. NOvA is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 27339260.

De activiteiten van de NOvA zijn voornamelijk gericht op het bevorderen, in het belang van een goede rechtsbedeling, van een behoorlijke uitoefening van de praktijk door advocaten. De NOvA komt op voor de toegang tot het recht voor iedereen in Nederland en voor een goede rechtsbedeling aan rechtzoekenden in een goed functionerende rechtsstaat.

De financiële middelen van de NOvA worden opgebracht door alle advocaten die op 1 januari van een kalenderjaar staan ingeschreven of gedurende het kalenderjaar worden ingeschreven op het tableau.

Het vermogen van de NOvA dient ter verwezenlijking van het doel van het publiekrechtelijk lichaam.

Continuïteit van de activiteiten

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de NOvA zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De NOvA is volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving te kenmerken als organisatie zonder winststreven. De jaarrekening van de NOvA is daarom opgesteld in overeenstemming met de door de Raad voor de Jaarverslaggeving uitgegeven Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' (RJ 640).

Voor de NOvA is leidend dat de jaarrekening de informatie verschaft over de financiële positie, resultaten en wijzigingen in de financiële positie van de NOvA, die voor haar leden nodig is voor de beoordeling van het gevoerde beleid.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Lasten, verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten vorderingen onder financiële vaste activa, vlottende activa, liquide middelen en schulden. Alle financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. NOvA kent geen afgeleide financiële instrumenten.

Boekjaar

Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's als functionele valuta.

Wet normering topinkomens

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de NOvA zich gehouden aan de beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van de jaarrekening gehanteerd.

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen leningen u/g worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de NOvA wordt ingedeeld in verschillende reserves.

Algemene reserve

De algemene reserve is het gedeelte van het eigen vermogen waarover zonder belemmering kan worden beschikt voor het doel waarvoor de NOvA is opgericht. Deze reserve wordt aangehouden om de continuïteit op langere termijn te waarborgen.

Bestemmingsreserve

Aan deze van het vermogen afgezonderde reserve is door de NOvA een in de jaarrekening omschreven bestedingsmogelijkheid gegeven. Deze ligt in het verlengde van de doelstelling van de NOvA.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Tenzij anders vermeld worden de voorzieningen gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de betreffende verplichtingen af te wikkelen. Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is en betrouwbaar kan worden berekend zijn de voorzieningen opgenomen tegen de contante waarde van de verplichting.

Voorziening compensatieregeling

Onder de voorziening compensatieregeling zijn de toekomstige kosten tot en met 2028 opgenomen voor personeelsleden in dienst met pensioenaanspraken vanuit de oude middelloonregeling. De compensatie betreft de waarde van het verschil tussen indexering van die aanspraken met 3% en indexering op basis van het CPI indien deze lager is dan 3%.

Lang en kortlopende schulden

Schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Subsidies worden in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten, zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat aan de daaraan verbonden voorwaarden zal worden voldaan.

Grondslagen voor bepaling van het saldo van baten en lasten

Algemeen

Het saldo van baten en lasten wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten en lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden meegenomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

Baten

De baten bestaan hoofdzakelijk uit de door de leden verschuldigde financiële bijdrage in het betreffende boekjaar en worden volledig in dat jaar verantwoord.

Subsidies ter compensatie van door de NOvA gemaakte kosten worden als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als waarin de kosten worden gemaakt.

De vergoedingen voor de advertenties in het Advocatenblad worden toegerekend aan het jaar waarin de betreffende uitgave is verschenen. De overige baten betreffen specifieke vergoedingen voor kosten of diensten in het betreffende boekjaar.

Batentoerekening

De baten behorend bij kerntaken worden toegerekend aan de pijler behorend bij de betreffende kerntaak.

Kostenveroordelingen

De baten uit hoofde van door de tuchtrechter opgelegde kostenveroordelingen worden toegerekend aan de periode waarin de termijn voor hoger beroep verlopen is of een uitspraak in hoger beroep is gedaan.

Lasten

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Lastentoerekening

De lasten behorend bij kerntaken worden toegerekend aan de pijler behorend bij de betreffende kerntaak. De lasten met betrekking tot personeel zijn onder Personeelskosten opgenomen. De lasten met betrekking tot huisvesting, kantoor en informatietechnologie worden onder Algemene- en huisvestingskosten opgenomen.

Verantwoording doorberekening kosten tuchtrechtspraak

De lasten van het hof- en de raden van discipline worden op basis van de door het ministerie van Justitie en Veiligheid goedgekeurde begrotingen van het betreffende boekjaar verantwoord in de staat van baten en lasten en indien beschikbaar gecorrigeerd naar de voorlopige uitkomsten van de tuchtcolleges.

Subsidieverstrekingen

Subsidieverstrekingen worden toegerekend aan de periode waarin de subsidie is toegekend. Indien subsidieverplichtingen vervallen, worden deze in het boekjaar waarin zij vervallen in mindering gebracht op de verstrekte subsidie.

Afschrijvingen

Immateriële en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen: de op grond van de arbeidsvoorwaarden aan de werknemers verschuldigde beloningen en daarmee samenhangende sociale lasten worden in de staat van baten en lasten verwerkt in het tijdvak waarover zij verschuldigd worden.

Pensioenen

De NOvA heeft een pensioenregeling op basis van beschikbare premie, ook wel DC-regeling (Defined Contribution) genoemd. De DC-regeling is ondergebracht bij a.s.r.. Hierop zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op contractuele basis premies aan verzekeringsmaatschappijen betaald door de NOvA.

Daarnaast is er een indexering van een oude pensioenregeling op basis van middelloon, ook wel DB-regeling (Defined Benefit) genoemd. De DB-regeling is ondergebracht bij CentraalBeheer/Achmea. De indexering onderscheidt zich voor actieve en inactieve deelnemers als volgt:

Indexering actieve deelnemers: op de opgebouwde pensioenaanspraken in de oude DB-regeling van deelnemers met een dienstbetrekking wordt jaarlijks per 1 januari een indexering toegepast volgens de consumentenprijsindex (CPI) voor alle huishoudens.

Indexering inactieve deelnemers: De NOvA beslist jaarlijks in hoeverre een indexering op de opgebouwde pensioenaanspraken in de oude DB-regeling wordt toegepast. De indexering wordt uit de bijdragen van de werkgever gefinancierd.

De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten: Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Waardeveranderingen financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde: Zowel gerealiseerde als niet gerealiseerde waardeveranderingen van financiële instrumenten die op reële waarde gewaardeerd zijn, worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Toelichting op de Balans per 31 december
ACTIVA

(1) Immateriële vaste activa € 505.937

	Beroepsopleiding, Websites en software	Activa in ontwikkeling	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2023			
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	1.093.514	-	1.093.514
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	(404.386)	-	(404.386)
Boekwaarde per 1 januari 2023	689.128	-	689.128
Mutaties			
Investerings	-	-	-
Desinvesteringen	-	-	-
Activering activa in ontwikkeling	-	-	-
Afschrijvingen	(183.191)	-	(183.191)
Cum. afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-
Saldo	(183.191)	-	(183.191)
Stand per 31 december 2023			
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	1.093.514	-	1.093.514
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	(587.577)	-	(587.577)
Boekwaarde per 31 december 2023	505.937	-	505.937
Afschrijvingspercentages	12,5% - 33%	-	-

Het afschrijvingspercentage voor Websites en software bedraagt 33% met uitzondering van de ontwikkelde vernieuwde beroepsopleiding waarop een percentage van 12,5% wordt toegepast.

(2) Materiële vaste activa € 1.155.844

	Verbouwing huurpand	Kantoor- inventaris en overige bedrijfsmiddelen	Hardware en ICT infrastructuur	Auto	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2023					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	1.495.709	90.326	207.858	8.950	1.802.843
Cum. waarde- verminderingen en afschrijvingen	(303.565)	(42.937)	(108.225)	(6.712)	(461.439)
Boekwaarde per 1 januari 2023	1.192.144	47.389	99.633	2.238	1.341.404
Mutaties					
Investerings	-	24.026	29.452	-	53.478
Desinvestering	-	-	(11.725)	(8.950)	(20.675)
Afschrijvingen	(149.571)	(19.465)	(67.764)	-	(236.800)
Cum. afschrijvingen desinvesteringen	-	-	11.725	6.712	18.437
Saldo	(149.571)	4.561	(38.312)	(2.238)	(185.560)
Stand per 31 december 2023					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	1.495.709	114.352	225.585	-	1.835.646
Cum. waarde- verminderingen en afschrijvingen	(453.136)	(62.402)	(164.264)	-	(679.802)
Boekwaarde per 31 december 2023	1.042.573	51.950	61.321	-	1.155.844
Afschrijvings- percentages	10%	20%	33%		

Verbouwing huurpand

Per 22 december 2020 is het bureau van de NOvA gehuisvest op de 10e en 11e etage in de Monarch Tower aan de Prinses Beatrixlaan 5 in Den Haag. De Monarch Tower is een modern en duurzaam kantoorpand en uitstekend bereikbaar met het openbaar vervoer. In 2020 heeft er een -inrichtings-verbouwing plaatsgevonden in het nieuwe kantoorpand. Met ingang van 22 december 2020 vindt de afschrijving plaats over een periode van 10 jaar.

Hardware en ICT-infrastructuur

De investeringen betreffen naast vervangingsinvesteringen ook investering in audiovisuele faciliteiten ten behoeve van het auditorium en de afdeling communicatie.

Auto

De auto is in de loop van 2023 verkocht.

(3) Langlopende vorderingen € 398.003

Overzicht van de langlopende vorderingen

	2023	2022
Voorschot Uitvoeringsorganisatie beroepsopleiding advocatuur (UO)	275.000	275.000
Waarborgsom De Monarch	123.003	123.003
Saldo per 31 december	398.003	398.003

Verloop van het voorschot UO

	2023	2022
Saldo per 1 januari	275.000	275.000
Saldo per 31 december	275.000	275.000

Dit betreft een langlopend voorschot ten behoeve van de uitvoeringsorganisatie beroepsopleiding advocatuur. Het voorschot wordt uiterlijk 1 maart 2027 terugbetaald.

Verloop van de waarborgsom De Monarch

	2023	2022
Saldo per 1 januari	123.003	123.003
Saldo per 31 december	123.003	123.003

In 2020 is een waarborg gestort van € 123.003 voor de huur van De Monarch. De huurovereenkomst loopt tot en met 30 juni 2031.

Vlottende activa

(4) Vorderingen en overlopende activa € 713.110

	31 december 2023	31 december 2022
Vordering financiële bijdrage (inclusief deurwaarder)	63.797	50.660
Voorschot kosten incasso deurwaarder	30.550	31.550
	94.347	82.210
Af: getroffen voorziening voor oninbaarheid	(30.649)	(24.187)
Netto vorderingen	63.698	58.023
Te ontvangen griffierecht	38.050	42.097
Te ontvangen kostenveroordelingen	76.775	48.725
Vooruitbetaalde pensioenpremie	94.185	-
Te verwachten afrekening J&V tuchtrechtspraak	-	110.000
Te verwachten afrekening subsidie SOTA	117.923	48.211
Te ontvangen inkomsten advocatenblad	15.371	16.551
Frankeermachine, depotbedrag	6.095	6.095
Vooruitbetaalde facturen	270.281	224.834
Overige vorderingen	30.732	7.115
	713.110	561.651

(5) Liquide middelen € 13.234.616

	31 december 2023	31 december 2022
ING, rekening-courant	3.712.055	4.007.849
ING Bank, Spaar	4.491.914	4.459.840
ABN-AMRO, rekening-courant	2.276	319
ABN-AMRO, Spaar	2.513.728	2.499.218
BNG-bank, rekening-courant	2.514.643	2.490.808
Kas	-	273
	13.234.616	13.458.307

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de NOvA.

PASSIVA

Verloop eigen vermogen

Het verloop van het vermogen wordt als volgt weergegeven:

	Algemene reserves	Best. reserve implementatie Wpta	Totaal
	€	€	€
Stand per 1-1-2022	7.837.102	500.000	8.337.102
Uit bestemming saldo van baten en lasten	1.064.564	(25.198)	1.039.366
Stand per 31-12-2022	8.901.666	474.802	9.376.468
Stand per 1-1-2023	8.901.666	474.802	9.376.468
Uit bestemming saldo van baten en lasten	(652.434)	(122.749)	(775.183)
Stand per 31-12-2023	8.249.232	352.053	8.601.285

(6) Algemene reserve € 8.249.232

Jaarlijks wordt een inschatting gemaakt of de risico's waarmee de NOvA zich geconfronteerd ziet, in voldoende mate worden afgedekt door de algemene reserve. De algemene raad acht de algemene reserve in het licht van de onderkende risico's op een ruim voldoende niveau. Deze inschatting is besproken met de financiële commissie van het college van afgevaardigden.

(7) Bestemmingsreserve € 352.053

Gelet op de nadere uitwerking van het wetsvoorstel met positionering van een landelijk toezichthouder als bestuursorgaan binnen de NOvA (vergelijkbaar met de organisatorische ophanging van het college van toezicht), heeft de algemene raad er in 2021 voor gekozen om een bestemmingsreserve "Implementatie Wpta" ter grootte van € 500.000 te vormen. In 2023 is € 122.749, voor kosten gemaakt in verband met een onderzoek risico gestuurd toezicht en een detachering bij het DTA (zie pagina 37), onttrokken aan de bestemmingsreserve.

(8) Voorzieningen € 63.679

Voorziening compensatieregeling

Er is een voorziening compensatieregeling waarin de toekomstige kosten tot en met 2028 zijn opgenomen voor personeelsleden in dienst met pensioenaanspraken vanuit de oude middelloonregeling. De compensatie betreft de waarde van het verschil tussen indexering van die aanspraken met 3% en indexering op basis van het CPI indien deze lager is dan 3%. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met de blijfkans van deze medewerkers en de door het Centraal Planbureau in augustus 2023 afgegeven raming CPI tot en met 2028. Daarin werd voor de jaren 2025-2028 een CPI van 2,4 voorzien. Op basis van deze raming kan de voorziening naar beneden worden bijgesteld.

Verloop van de voorziening compensatieregeling

	2023	2022
Saldo per 1 januari	215.019	215.019
Onttrekking	(151.340)	-
Saldo per 31 december	63.679	215.019

(9) Langlopende schulden € 724.308

Bij het aangaan van de huurovereenkomst van De Monarch per 1-7-2020 voor de duur van 11 jaar is een korting van € 1.225.752 overeengekomen. De korting wordt toegerekend aan de totale huurperiode, dat wil zeggen tot en met 30 juni 2031. Daarvan is € 111.432 ten gunste van 2023 gekomen.

Verloop van de huurkorting

	2023	2022
Saldo per 1 januari	835.740	947.172
Naar kortlopende schulden en overlopende passiva	(111.432)	(111.432)
Saldo per 31 december	724.308	835.740

(10) Kortlopende schulden en overlopende passiva € 6.618.238

	31 december 2023	31 december 2022
Crediteuren	154.439	726.316
Overlopende posten	632.038	254.282
Vooruitontvangen subsidie "Weerbaarheid"	350.961	489.396
Vooruitontvangen subsidie "Taskforce Bto"	297.827	696.040
Te verwachten afrekening J&V tuchtrechtspraak	1.216.685	-
Te betalen loonheffing en sociale lasten	341.783	280.842
Te betalen BTW	37.580	10.915
Huurkorting	111.432	111.432
Reservering vakantiegeld en nog niet opgenomen vakantierechten	356.355	355.411
Toegekende subsidies	3.119.138	3.096.632
	6.618.238	6.021.266

De post “Crediteuren” is een korte termijn positie en heeft betrekking op facturen die eind 2023 nog zijn binnengekomen.

Vooruit ontvangen subsidie “Weerbaarheid” en “Taskforce Bto”: dit betreft een ontvangen subsidies vanuit het ministerie van Justitie & Veiligheid waarvoor de NOvA onder coördinatie van de NCTV een aanpak ontwikkelt om de weerbaarheid van de advocatuur te vergroten. In 2022 zijn in dat kader weerbaarheidstrainingen en veiligheidsscans aangeboden. Advocaten kunnen hiermee hun kantoor of woonhuis vanuit veiligheidsoogpunt laten controleren op kwetsbare punten. Zie voor een nadere toelichting op pagina 30 (baten) en 34 (lasten). De subsidies zien op activiteiten verricht in de periode tot en met 31 december 2023. De subsidieverantwoording is eind maart 2024 aan het ministerie van Justitie en Veiligheid gestuurd. De hier opgenomen bedragen ultimo 2023 zijn niet benutte middelen en zullen naar verwachting moeten worden gerestitueerd.

Te verwachten afrekening J&V tuchtrechtspraak: dit betreft de afrekening 2023 in het kader van de doorberekening kosten tuchtrechtspraak door het ministerie van justitie en veiligheid. Het betreft de kosten verbonden aan de inzet van de leden van de rechterlijke macht (zie pagina 39).

Toegekende subsidies: de kosten die de Stichting Ondersteuning Tuchtcollages Advocatuur (SOTA) maakt in het kader van de ondersteuning tuchtrechtspraak worden door de NOvA in de vorm van een subsidie gefinancierd. Aan de SOTA is in 2023 een exploitatiesubsidie 2024 toegekend ad € 3.119.138 (inclusief BTW). De subsidie is in de jaarrekening apart opgenomen bij onderdeel (17).

Overlopende posten:

	31 december 2023	31 december 2022
Bestuur en organisatie algemeen	484.507	133.173
Toezicht	17.672	16.309
Tuchtrecht	129.859	104.800
Totaal	632.038	254.282

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Het bureau van de NOvA is gehuisvest op de 10^e en 11^e etage in de Monarch Tower aan de Prinses Beatrixlaan 5 te Den Haag. De huurovereenkomst voor de huisvesting loopt van 1 juli 2020 tot en met 30 juni 2031. De verplichting uit hoofde van de huurovereenkomst van het kantoorpand bedraagt (inclusief parkeergelegenheid; jaarlijks te indexeren) € 518.000, exclusief BTW, per jaar. Voor de duur van de eerste huurperiode is een huurkorting van totaal € 1.225.752 excl. BTW overeengekomen.

Er is een leasecontract voor een auto aangegaan van 22-1-2021 tot en met 22-1-2026. De verplichting uit hoofde van het leasecontract bedraagt jaarlijks € 13.472 (incl. BTW).

Er zijn afspraken gemaakt met de uitvoeringsorganisatie (UO) over de nieuwe beroepsopleiding. De UO zal de herziene beroepsopleiding tot en met cohort najaar 2028 verzorgen. Onderdeel van de afspraken is dat de NOvA op of rond 1 maart 2027 een bedrag van € 137.500 (excl. BTW) aan de UO zal voldoen indien blijkt dat de gemiddelde instroom voor het centrale opleidingsdeel tot dat moment lager is uitgekomen dan 375 en dat de NOvA op of rond 1 maart 2027 een bedrag van € 137.500 (excl. BTW) aan de UO zal voldoen indien blijkt dat de gemiddelde instroom voor het decentrale deel tot dat moment lager is uitgekomen dan 250.

De Stichting ondersteuning tuchtrechtspraak advocatuur (SOTA) wordt door middel van een subsidie gefinancierd door de NOvA. De subsidie aan de SOTA heeft een langdurig regulier karakter volgend uit artikel 50a, tweede lid en artikel 60, tweede lid Advocatenwet respectievelijk artikel 6 en 7 van de Regeling op de advocatuur.

Sinds 13 maart 2018 loopt er een dispuut tussen de belastingdienst en de SOTA inzake de omzetbelastingplicht vanaf 2019 met betrekking tot de subsidie die de NOvA aan de SOTA verstrekt. De inspecteur heeft de SOTA met ingang van 1-1-2019 als belastingplichtig voor de omzetbelasting aangemerkt. De SOTA voert verweer tegen de belastingplicht op de ontvangen subsidie. Het BTW-belang in de verstrekte subsidies voor de periode 2019 - 2023 bedraagt voor de NOvA totaal € 2.449.223. In december 2022 heeft de uitspraak op het hoger beroep plaatsgevonden. De SOTA is in cassatie gegaan tegen deze beslissing in hoger beroep.

Op 1 januari 2018 is de Wet doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen (Stb 2016, 500) in werking getreden. Als gevolg van die wet komen vanaf 1 januari 2018 op grond van artikel 46a, Advocatenwet de volledige kosten van de tuchtrechtspraak, inclusief de inzet van de leden van de rechterlijke macht, ten laste van de NOvA. Het ministerie van Justitie en Veiligheid draagt zorg voor de jaarlijkse doorberekening. De doorberekening is een onzekere factor waar de NOvA geen of beperkte invloed op kan uitoefenen. Enerzijds bij de vaststelling van de begrotingen van de tuchtcolleges waar de algemene raad wordt gehoord maar het ministerie beslist en anderzijds de verrekening achteraf van de gerealiseerde kosten bij de tuchtcolleges waar de NOvA geen (tussentijdse) sturingsmogelijkheden heeft. In opdracht van het WODC heeft Cebeon in september 2023 het eindrapport 'Evaluatie Wet doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen' gepubliceerd. De minister voor Rechtsbescherming zal in 2024 met een inhoudelijke kabinetsreactie komen.

Aan de Universiteit van Amsterdam is een garantstelling afgegeven voor de instandhouding van de bijzondere leerstoel advocatuur voor de duur van vijf jaren. Naar verwachting wordt in de loop van 2024 een nieuwe bijzonder hoogleraar benoemd.

Toelichting op de Staat van baten en lasten

BATEN

(11) Financiële bijdrage € 16.737.805

Categorieën 2023

	Aantal advocaten per 1/1		Bijdrage in €
	Realisatie	begroot	
1 Inkomen > € 40.000	14.550	14.410	1.038
2 Inkomen < = € 40.000 of < 3 jaar op tableau	3.663	3.825	339
Aantal advocaten per stand 1-1-2023	18.213	18.235	

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
Aantal advocaten per stand 1-1	18.213	18.235	18.105
Financiële bijdrage per stand 1-1	16.344.703	16.254.000	15.311.967
Financiële bijdrage tussentijdse facturering	393.102	333.000	328.700
Totaal financiële bijdrage	16.737.805	16.587.000	15.640.667

(12) Subsidiebaten € 786.287

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Subsidiebaten Weerbaarheid	388.075	pm	253.225
Subsidiebaten Taskforce Bescherming tegen ondermijning	398.212	pm	147.960
Totaal subsidiebaten	786.287	-	401.185

Weerbaarheid

Er is vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid/NCTV een subsidie toegekend van maximaal € 1.354.425 ten behoeve van het project Weerbaarheid advocatuur voor de periode 15-7-2020 tot en met 31-12-2023. De subsidie wordt ingezet voor weerbaarheidstrainingen en het laten uitvoeren van een (object)veiligheidsscan tegen sterk gereduceerd tarief. Van de subsidie is een bedrag van € 388.075 ten gunste van het jaar 2023 gekomen.

Taskforce Bescherming tegen ondermijning (Bto)

Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid is een subsidie toegekend van maximaal € 1.055.000 voor de periode 1-6-2022 tot en met 31-12-2023 ten behoeve van drie hoofdactiviteiten van de Taskforce Bescherming tegen ondermijning van de NOvA, te weten

- het versterken van de informatiepositie advocatuur o.a. wetenschappelijk onderzoek laten verrichten naar onder andere de praktijk van betalingen aan advocaten (zoals contante en girale betalingen, cryptovaluta en derdengelden, het gebruik van PGP-telefoons en andere identiteit versluierende middelen en de impact en mogelijke uitbreiding van de kroongetuigenregeling op advocaten)

- het opzetten van een Instituut Vertrouwenspersoon en een Kennis- en expertisecentrum Weerbaarheid (o.a. ontwikkeling van de wijkplaats) met andere juridische beroepen en
- diverse activiteiten ter ondersteuning van advocaten. Deze activiteiten dragen bij aan het versterken van weerbaarheid van de advocatuur en daarmee aan de weerbaarheid van de rechtsstaat.

De kosten, inclusief deel personeelskosten, gemaakt in 2023 voor de weerbaarheid verhogende maatregelen worden gedekt door de twee bovengenoemde subsidies en zijn hier als subsidiebaton opgenomen. De kosten zijn onder pijler 2 terug te vinden.

Beide subsidies hebben een looptijd tot en met 31 december 2023 en hebben een incidenteel karakter. De subsidieverantwoording is eind maart 2024 aan het ministerie van Justitie en Veiligheid gestuurd.

(13) Baten uit kerntaken € 835.750

De kerntaken zijn onderverdeeld in 10 pijlers. Hieronder is de toelichting op de inkomsten van die pijlers gepresenteerd.

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Pijler 1: Kwaliteitsbevordering	14.600	18.000	17.600
Pijler 3: Opleiding	58.500	55.000	57.000
Pijler 4: Communicatie	291.550	265.000	289.059
Pijler 7: Toezicht	800	pm	-
Pijler 8: Tuchtrect	470.300	455.000	364.022
Totaal Baten uit kerntaken	835.750	793.000	727.681

Pijler 1: Kwaliteitsbevordering

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Inkomsten uit Cassatiebalie Civiel	14.600	18.000	14.600
Inkomsten cursus gespreksleider intervisie	-	-	3.000
Totaal kwaliteitsbevordering	14.600	18.000	17.600

De inkomsten uit Cassatiebalie Civiel zijn de vergoedingen voor het afleggen van totaal zes proeven van bekwaamheid en vier examens.

Pijler 3: Opleiding

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Inkomsten uit Permanente opleiding	58.500	55.000	57.000
Totaal opleiding	58.500	55.000	57.000

De inkomsten uit permanente opleiding bestaan uit de jaarlijkse fee die aan de cursusaanbieders in rekening wordt gebracht.

Pijler 4: Communicatie

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Inkomsten uit Advocatenblad	291.550	265.000	289.059
Totaal Communicatie	291.550	265.000	289.059

De inkomsten uit het advocatenblad bestaan voornamelijk uit advertentie-inkomsten. Daarnaast zijn er inkomsten uit abonnementen.

Pijler 7: Toezicht

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Boete opbrengsten	800	-	-
Totaal toezicht	800	-	-

Boete opbrengsten

De Wet positie en toezicht advocatuur geeft de lokale deken de bevoegdheid om een bestuurlijke boete of dwangsom op te leggen. In 2023 is één boete geïnd.

Pijler 8: Tuchtrect

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Kostenveroordeling (art. 48, zesde lid)	432.250	410.000	323.125
Griffierecht klachten RvD	38.050	45.000	40.897
Totaal tuchtrect	470.300	455.000	364.022

Kostenveroordeling (artikel 48, zesde lid, Advocatenwet):

Met ingang van 1-1-2021 hanteren de raden – en het hof van discipline de volgende richtlijn voor de forfaitaire kostenveroordelingen:

- Kostenveroordeling raad van discipline: € 750 voor de NOvA en € 500 voor de Staat.
- Kostenveroordeling hof van discipline: € 1.000 voor de NOvA en € 1.000 voor de Staat.

Bij de kostenveroordelingen wordt vermeld dat het deel voor de Staat direct aan de NOvA overgemaakt dient te worden.

In 2022 vielen de baten uit kostenveroordelingen lager uit omdat er, met name bij het hof van discipline, door beperkte zittingscapaciteit tijdelijk minder zaken werden afgedaan. In 2023 was de zittingscapaciteit weer op de gebruikelijke sterkte.

Griffierecht klachten RvD:

Er wordt een griffierecht van € 50,- geheven voor klachten die zijn binnengekomen bij de deken en worden doorgestuurd naar de raden van discipline.

LASTEN

(14) Lasten uit kerntaken € 6.417.565

De kerntaken zijn onderverdeeld in 10 pijlers. Hieronder is de toelichting op de lasten van die pijlers gepresenteerd.

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Pijler 1: Kwaliteitsbevordering	43.437	92.000	35.320
Pijler 2: Praktijkvoering	997.887	305.000	545.691
Pijler 3: Opleiding	6.886	7.000	7.171
Pijler 4: Communicatie	572.439	807.000	605.139
Pijler 5: Wetgevingsadvisering	4.167	64.000	55.974
Pijler 6: Tableau	48.892	109.000	45.000
Pijler 7: Toezicht	2.190.000	2.858.000	2.132.480
Pijler 8: Tuchtrect	4.470.255	4.784.000	4.497.364
Verantwoord onder verstrekte subsidies (17)	(2.996.578)	(3.180.000)	(3.048.420)
Pijler 9: Juridische aangelegenheden	175.048	225.000	189.452
Pijler 10: Bestuurlijke organisatie	905.132	839.000	755.917
Totaal Lasten uit kerntaken	6.417.565	6.910.000	5.821.088

In pijler 8 Tuchtrect worden de kosten die de Stichting ondersteuning tuchtcolleges advocatuur (SOTA) maakt door de NOVA in de vorm van een subsidie gefinancierd. De verstrekte subsidie wordt in onderdeel (17) verantwoord.

Pijler 1: Kwaliteitsbevordering

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Kwaliteitstoetsen	8.901	80.000	19.476
Cassatiebalie Civiel	7.212	12.000	15.844
Geschillencommissie	27.324	-	-
Totaal kwaliteitsbevordering	43.437	92.000	35.320

Kwaliteitstoetsen:

In de begroting 2023 was budget opgenomen voor cursussen “peer reviewer” (waarna de deelnemers als peer reviewer dan wel als deskundige kunnen worden aangewezen), een onderzoek naar een fit- en proper kwaliteitstoets en voor een evaluatie van de kwaliteitstoetsen. In 2023 zijn drie cursussen peer review georganiseerd. Het onderzoek en de evaluatie zijn gecombineerd en vanuit het bureau, zonder externe kosten, uitgevoerd. Naar aanleiding van de evaluatie zijn aanpassingen gedaan in de regelgeving (invoering

‘naar rato regeling’ in geval van langdurige afwezigheid, het loslaten van het vereiste ‘rechtsgebieden’ voor intervisie en gestructureerd intercollegiaal overleg (hierna: “GIO”), het toestaan van het combineren van intervisie en GIO en het toestaan van professionals bij intervisie en GIO).

Cassatiebalie Civiel:

De kosten hebben betrekking op de vergoeding voor de leden van de commissie cassatie voor het afnemen van de zes proeven van bekwaamheid en vier examens.

Geschillencommissie:

De overeenkomst met de Geschillencommissie is per 1-1-2022 beëindigd. In 2023 is de afrekening over 2022 ontvangen. De verantwoording 2022 ziet op de uitloop van zaken die tot en met 31-12-2021 bij de Geschillencommissie zijn binnengekomen en in 2022 zijn afgehandeld.

Pijler 2: Praktijkvoering

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Gefinancierde rechtsbijstand	9.565	50.000	748
LawCare	5.036	6.000	3.719
Diversiteit en inclusie	2.238	15.000	8.496
Onderhoud nummerherkenning	17.521	57.000	19.094
Advocatenpas	85.798	87.000	85.581
Advocatenpas uitgifte	127.563	90.000	76.868
Weerbaarheid	388.618	-	203.225
Taskforce Bescherming tegen ondermijning	361.548	-	147.960
Totaal Praktijkvoering t.b.v. de advocaat	997.887	305.000	545.691

Gefinancierde rechtsbijstand:

De kosten hebben voornamelijk betrekking op het onderzoek “Maatschappelijk paspoort advocatuur”. Voor de integrale verbetering van de aantrekkelijkheid van de (sociale) advocatuur op de arbeidsmarkt en de aandacht voor de sociale advocatuur in het onderwijs, heeft de NOvA in 2023 samen met de Raad voor Rechtsbijstand, de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN) en het ministerie van Justitie en Veiligheid een plan van aanpak opgesteld. De uitvoering hiervan zal in 2024 starten. Het budget dat in 2023 voor de uitvoering beschikbaar was, is daarom niet benut.

LawCare:

De kosten bestaan uit een training voor de vertrouwenspersonen en telefoonkosten.

Diversiteit en inclusie:

De kosten hebben betrekking op de in oktober 2023 georganiseerde bijeenkomst: ‘Diversity Day: Ruimte voor de ander’. De bijeenkomst is in huis (de Monarch) gehouden waardoor op accommodatiekosten bespaard kon worden.

Onderhoud nummerherkenning:

Hieronder zijn de kosten voor hosting en onderhoud van de database opgenomen. Daaronder was ook begrepen de koppeling AIVD/MIVD en een audit door Rijks Auditdienst. Deze laatste is niet in 2023 uitgevoerd en staat voor 2024 weer op de begroting. De koppeling AIVD is uitgevoerd maar is nog niet

operationeel. Er zijn geen ingrijpende aanpassingen aan de bestaande systemen gedaan waardoor de realisatie lager is uitgekomen dan begroot.

Advocatenpas ontwikkeling en beheer:

De systemen rondom het gebruik van de advocatenpas zijn dubbel uitgevoerd om de beschikbaarheid zo veel mogelijk te garanderen. Er zijn in 2023 geen kosten voor ontwikkeling geweest.

Advocatenpas uitgifte:

De NOvA neemt de kosten van een eerste uitreiking van de advocatenpas/app voor zijn rekening. Er zijn in 2023 5.063 passen/app vervangen en 1.600 nieuwe (eerste) passen/app uitgegeven. Het aantal vervangen passen is hoger dan in de begroting voorzien. Een aantal passen die in de periode januari-maart 2024 zouden verlopen zijn in december 2023 al aangevraagd.

Weerbaarheid:

Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid/NCTV is een subsidie toegekend ten behoeve van het project Weerbaarheid advocatuur. De kosten hebben betrekking op weerbaarheidstrainingen en het, tegen sterk gereduceerd tarief, laten uitvoeren van objectscans. De kosten, inclusief personeelskosten, gemaakt in 2023 voor de weerbaarheid verhogende maatregelen worden gedekt door de subsidie, zie onder Subsidiebaton, pagina 30. Omdat de kosten van de maatregelen niet goed in te schatten waren en de post budgetneutraal is, was hier in de begroting 2023 geen bedrag (PM) voor opgenomen. De subsidie liep tot 31-12-2023. Eind maart 2024 is de subsidieverantwoording aan het ministerie van Justitie en Veiligheid gestuurd.

Taskforce Bescherming tegen ondermijning:

Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid is een subsidie toegekend ten behoeve van de Taskforce Bescherming tegen ondermijning. Deze taskforce is eind 2021 opgezet en heeft als doel de bewustwording van risico's die met de beroepsuitoefening kunnen samenhangen vergroten en de weerbaarheid en veiligheid van advocaten versterken. De in 2022 gestarte wetenschappelijke onderzoeken "Kroongetuige" en "versleutelde communicatie" liepen door in 2023. In 2023 is ook een onderzoek "Betalingen aan advocaten" gestart. De kosten voor de Taskforce worden gedekt door de subsidie, zie onder Subsidiebaton, pagina 30. Omdat de kosten van de maatregelen niet goed in te schatten waren en de post budgetneutraal is, was hier in de begroting 2023 (PM) geen bedrag voor opgenomen. De subsidie liep tot 31-12-2023. Eind maart 2024 is de subsidieverantwoording aan het ministerie van Justitie en Veiligheid gestuurd.

Pijler 3: Opleiding

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Beroepsopleiding advocaten	-	-	202
Permanente opleiding	6.886	7.000	6.969
Totaal Opleiding	6.886	7.000	7.171

Beroepsopleiding advocaten:

De ontwikkelkosten van de beroepsopleiding (eerste cohort advocaat-stagiaires per maart 2021) worden over een periode van acht jaar afgeschreven.

Permanente opleiding:

De borging van kwaliteit van de cursusaanbieders ligt in de toetsing aan de poort (indienen kwaliteits-/opleidingsplan) en continue toetsing door middel van de verplichte kwaliteitsmonitor high trust met in het

uiterste geval intrekking van de erkenning. Onder deze post zijn de kosten voor de publicatie van het cursusaanbod opgenomen. Bij de cursusaanbieders wordt jaarlijks een fee van € 300,- in rekening gebracht.

Pijler 4: Communicatie

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Onderhoud website	-	10.000	-
Jaarverslag	3.539	4.000	2.949
Algemene publiciteit, promotie, manifestaties	60.838	105.000	61.148
Advocatenblad	411.011	551.000	449.823
Symposia en seminars	74.860	113.000	69.027
Tuchtrecht Updates	22.191	24.000	22.192
Totaal Communicatie	572.439	807.000	605.139

Onderhoud website:

Het budget voor onderhoud van de website advocatenorde.nl was opgenomen om eventuele noodzakelijke aanpassingen te kunnen doen, maar die noodzakelijkheden hebben zich in 2023 niet voorgedaan. Niet noodzakelijke aanpassingen hebben in 2023 niet meer plaatsgevonden met het oog op de vernieuwing van de website die in 2024 gaat plaatsvinden.

Jaarverslag:

Het jaarverslag is in digitale opmaak uitgebracht.

Algemene publiciteit, promotie, manifestaties:

Onder deze post zijn o.a. de productiekosten van het Vademecum en voor voorlichtingsmateriaal Wwft opgenomen. Ook zijn hier de kosten voor onderhoud van de DilemmaApp opgenomen. Kleinere bijeenkomsten zijn in huis (de Monarch) gehouden waardoor op accommodatiekosten bespaard kon worden. De kosten die voor de communicatiecampagne weerbaarheid onder deze post waren voorzien zijn ten laste gebracht van post Weerbaarheid onder pijler 2. Hierdoor is de realisatie lager uitgekomen dan begroot.

Advocatenblad:

Het betreft de productiekosten en de kosten van freelancers etc. van de 10 bladen die in 2023 zijn uitgegeven. De productiekosten zijn lager uitgekomen dan in 2022 terwijl in de begroting 2023 rekening was gehouden met een toename van kosten, met name door inflatiecorrectie. Een hoger aantal digitale abonnees draagt bij aan de lagere kosten van drukwerk en verzending.

Symposia en seminars:

Hieronder zijn onder andere de kosten voor het jaarlijks terugkerende Gerbrandydebat, Landelijke Ordendag en de feestelijke uitreiking van de certificaten van de beroepsopleiding opgenomen.

Tuchtrecht Updates:

Dit betreft de productie van Tuchtrecht Updates (twee wekelijkse nieuwsbrief voor de balie).

Pijler 5: Wetgevingsadvisering

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Leerstoel Advocatuur	-	54.000	50.339
Adviescommissies wetgeving	4.167	10.000	5.635
Totaal wetgevingsadvisering	4.167	64.000	55.974

Leerstoel Advocatuur:

De NOvA financiert de leerstoel Advocatuur, gevestigd binnen het Amsterdam Centre on the Legal Professions and Access to Justice van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam. Het gaat daarbij om de kosten voor de bijzonder hoogleraar advocatuur en ondersteuning. Sinds medio 2022 is de leerstoel niet actief. Naar verwachting zou in de loop van 2023 een nieuwe hoogleraar op de leerstoel worden geïnstalleerd. Dit heeft vertraging opgelopen en vindt nu naar verwachting in 2024 plaats.

Pijler 6: Tableau

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Hosting en onderhoud BAR	48.650	84.000	33.566
Mijn Orde.nl	242	25.000	11.434
Totaal tableau	48.892	109.000	45.000

Hosting en onderhoud BAR:

De BAR-applicatie is de bronadministratie van de advocaatgegevens met koppelingen naar de Rechtspraak, Raad voor Rechtsbijstand en de lokale orden. Er is jaarlijks budget beschikbaar voor de nodige aanpassingen aan de BAR-applicatie. In 2023 is er een (kleine) release van de BAR-applicatie doorgevoerd.

Mijn Orde:

Er is jaarlijks budget beschikbaar voor aanpassingen van functionaliteiten. Daar is in 2023 geen gebruik van gemaakt.

Pijler 7: Toezicht

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
College van toezicht	893.010	890.000	819.252
Dekenberaad inclusief personeel	1.174.241	1.318.000	1.288.030
Transitiefase toezicht advocatuur	122.749	300.000	25.198
Kwartiermaken LTA	-	350.000	-
Totaal Toezicht	2.190.000	2.858.000	2.132.480

College van toezicht:

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het jaarverslag van het College van toezicht.

Transitiefase toezicht advocatuur:

In de begroting 2023 is, met het oog op de doorontwikkeling van het toezicht, budget gereserveerd voor toezicht initiatieven van lokale deken. Onder deze post zijn kosten geboekt voor een onderzoek risico gestuurd toezicht en een detachering bij het DTA voor de periode van 15 juni 2023 tot en met 30 september 2023. De kosten ad € 122.749 zijn ten laste van de bestemmingsreserve "Implementatie Wpta" gebracht, zie pagina 26.

Kwartiermaken LTA

In de begroting 2023 is rekening gehouden met de aanstelling van een kwartiermaker met het doel vorm te geven aan de OTA als orgaan van de NOvA. In de loop van 2023 is duidelijk geworden dat de kosten voor de kwartiermaker(s) voor rekening van het ministerie van justitie en veiligheid zullen komen.

Dekenberaad:

In 2023 is de begroting van het dekenberaad wederom opgenomen in de begroting van de NOvA. De kosten zijn achtergebleven bij de begroting.

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
<u>Dekenberaad</u>			
Bestuursrechtelijke handhaving	26.170	-	35.109
Vergaderkosten dekenberaad	29.856	42.000	37.507
Opleiding deken	-	-	8.185
Gezamenlijke lokale automatiseringskosten	204.845	300.000	255.121
Kosten dagelijks bestuur dekenberaad	75.310	78.000	52.314
Communicatie	13.268	25.000	31.094
Onvoorzien dekenberaad	30.771	10.000	17.574
Subtotaal dekenberaad	380.220	455.000	436.904
Salariskosten DTA/FTA	778.380	843.000	830.531
Beheer en aanpassingen Kengetallen	8.454	13.000	13.408
Lokale websites	7.187	7.000	7.187
Totaal dekenberaad	1.174.241	1.318.000	1.288.030

Salariskosten DTA/FTA:

In de uitvoering van het toezicht worden de deken ondersteund door de unit DTA (Unit dekenaal toezichtbeleid advocatuur) en de unit FTA (Financieel Toezicht Advocatuur). De salariskosten van de units zijn onder deze post opgenomen.

De analyse van de kengetallen vindt, in opdracht van de deken, plaats door de unit FTA. Het budget is voor de kosten onderhoud van de tool.

Pijler 8: Tuchtrect

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Vacatiegelden en reiskosten advocaat-leden Hof- en Raden van Discipline	146.992	163.000	125.570
Subsidie ondersteuning tuchtrechtspraak (SOTA)	2.996.578	3.180.000	3.048.420
Doorberekende kosten tuchtrechtspraak	1.326.685	1.441.000	1.323.374
Subtotaal	4.470.255	4.784.000	4.497.364
Verantwoord onder verstrekte subsidies (17)	(2.996.578)	(3.180.000)	(3.048.420)
Totaal Tuchtrect	1.473.677	1.604.000	1.448.944

Vacatiegelden en reiskosten advocaat-leden Hof- en Raden van Discipline:

Het vacatiegeld voor de advocaat-leden bedraagt per zitting € 400 voor het hof van discipline en € 300 voor de raad van discipline.

Subsidie ondersteuning tuchtrechtspraak (SOTA):

De Stichting Ondersteuning Tuchtcolleges Advocatuur (SOTA) is opgericht met het oog op een zo efficiënt mogelijke organisatie van de ondersteuning van de in de Advocatenwet geregelde tuchtcolleges voor de advocatuur. De SOTA wordt op basis van een subsidieverstreking door de NOvA gefinancierd.

Aan de SOTA is in 2023 een exploitatiesubsidie 2024 toegekend ad € 3.119.138 (inclusief BTW). Van de exploitatiesubsidie 2023 wordt een restitutie ad € 117.923 (inclusief BTW) verwacht. De subsidie wordt in de jaarrekening apart opgenomen bij onderdeel (17).

Doorberekende kosten tuchtrechtspraak:

De financiële verantwoordingen 2023 van het hof van discipline en de raden van discipline zijn ontvangen. Op basis van deze verantwoordingen is een inschatting van de doorberekening van het ministerie van justitie en veiligheid gemaakt. Dit betreft de kosten verbonden aan de inzet van de leden van de rechterlijke macht.

Pijler 9: Juridische aangelegenheden

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering	173.287	195.000	173.005
Kosten bezwaar en beroep	1.761	30.000	16.447
Totaal Juridische aangelegenheden	175.048	225.000	189.452

Beroepsaansprakelijkheidsverzekering:

Onder de verzekering vallen de NOvA, de raden van de orden, het college van toezicht en de SOTA.

Kosten bezwaar en beroep:

Onder deze post vallen proces en advieskosten. Deze kosten worden niet door de beroepsaansprakelijkheidsverzekering gedekt.

Pijler 10: Bestuurlijke organisatie

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
<u>Algemene raad</u>			
Vergoedingen leden algemene raad	521.949	597.000	514.040
Reis-, verblijf- en vergaderkosten	27.331	35.000	35.784
Mediatraining	1.754	5.000	9.408
Totaal algemene raad	551.034	637.000	559.232
<u>College van afgevaardigden</u>			
Vacatiegelden	41.999	52.000	49.246
Vergaderkosten	30.048	35.000	22.727
Totaal college van afgevaardigden	72.047	87.000	71.973
<u>Raad van advies</u>			
Totaal raad van advies	6.359	10.000	4.085
<u>Buitenland</u>			
C.C.B.E.	74.658	81.000	68.950
IBA/UIA/CEEBA/ABA/ICB	27.685	35.000	42.047
Totaal Buitenland	102.343	116.000	110.997
<u>Algemeen</u>			
Externe advisering	209.139	25.000	42.166
Totaal algemeen	209.139	25.000	42.166
Doorberekening naar college van toezicht	(35.790)	(36.000)	(32.536)
Totaal bestuurlijke organisatie	905.132	839.000	755.917

Vergoedingen leden algemene raad:

De vergoedingen van de algemene raad zijn lager uitgekomen dan begroot omdat de algemene raad in 2023 uit vijf leden bestond in plaats van de begrote zes leden. Voor een nadere specificatie van de vergoedingen van de leden van de algemene raad wordt verwezen naar de toelichting op pagina 44.

College van afgevaardigden:

In 2023 heeft het CvA, naast een klein CvA vergadering (november), twee maal vergaderd (april en september) in het auditorium van de NOvA in de Monarch en twee maal in de Jaarbeurs, Utrecht. De vergaderkosten betreffen voornamelijk de kosten van de externe locatie in Utrecht (juni en december vergaderingen) en de reiskosten van de collegeleden.

Buitenland:

Hieronder zijn de lidmaatschappen en deelname aan congressen begrepen.

Externe advisering:

Onder deze post zijn externe advieskosten met betrekking tot inbedding toezicht (Wpta) en interne organisatie opgenomen.

Doorberekening naar college van toezicht:

Dit betreft de doorberekening van een deel (20%) van de dekenvergoeding naar het college van toezicht in verband met de functie van voorzitter van het CvT.

(15) Personeelslasten € 8.067.075

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
<u>Personeelskosten</u>			
Salarissen, gratificatie en vakantiegeld	4.408.383	5.083.000	3.936.091
Ziekengeldverzekering en Arbo -/- ontvangen ziekengeld	(9.108)	15.000	(75.607)
Sociale lasten	594.599	728.000	552.942
Pensioenpremie	3.056.942	2.663.000	826.462
Uitzendkrachten/Invalmedewerkers	601.538	300.000	616.746
Wervingskosten	75.518	150.000	111.206
Opleiding personeel	31.057	55.000	31.546
Reis- en onkostenvergoeding	114.571	97.000	85.817
Diverse kosten	151.711	100.000	75.788
Totaal personeelslasten	9.025.212	9.191.000	6.160.991
Doorberekening aan college van toezicht	(111.757)	(59.000)	(67.448)
Doorberekening aan dekenberaad	(778.380)	(843.000)	(830.531)
Inkomsten uit detachering	(68.000)	-	(199.056)
Totaal Personeelslasten	8.067.075	8.289.000	5.063.956

Personeelslasten:

De salariskosten zijn door niet ingevulde vacatures (al dan niet gedurende het jaar ontstaan) lager uitgekomen dan begroot. De post Uitzendkrachten/invalmedewerkers is om die reden hoger uitgekomen dan begroot. Hieronder zijn ook begrepen de kosten van externe ondersteuning bij de behandeling van bezwaar en beroep en Woo-verzoeken. De begroting van de post Pensioenpremie was in 2023 hoger dan voorgaande jaren door rekening te houden met een hoog inflatiecijfer. De realisatie van de pensioenpremie 2023 is door de hoge inflatie nog hoger uitgekomen dan begroot. De post Diverse kosten is hoger uitgekomen door onder andere een reservering voor transitievergoedingen.

De doorberekening aan het college van toezicht (CvT) is hoger uitgekomen dan begroot. Reden is dat de vergoeding van een kroonlid via de salarisadministratie van de NOvA wordt verwerkt.

De doorberekening aan het dekenberaad is lager uitgekomen door een vacature bij de unit FTA.

De inkomsten uit detachering hebben betrekking op extern doorbelaste personeelskosten.

Het gemiddelde aantal fte's bedroeg in 2023: 47,8 (in 2022: 48,2), tegenover begroot: 57.8.

(16) Afschrijvingen € 418.339

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Afschrijving immateriële vaste activa	183.191	204.000	216.249
Afschrijving verbouwing/inrichting	149.571	150.000	149.571
Afschrijving inventaris/bedrijfsmiddelen	19.465	18.000	20.717
Afschrijving hardware / ICT infrastructuur	67.764	68.000	58.880
Resultaat desinvestering auto	(1.652)	-	-
Totaal afschrijvingen	418.339	440.000	445.417

De afschrijving verbouwing/inrichting betreft de afschrijving van 10 jaar van de verbouwing aan het pand die in 2020 heeft plaatsgevonden. De afschrijftermijn voor inventaris bedraagt 5 jaar, de afschrijftermijn voor zowel immateriële vaste activa als automatisering/telefonie bedraagt 3 jaar. De afschrijving voor de ontwikkeling van de vernieuwde beroepsopleiding (opgenomen onder immateriële vaste activa) bedraagt 8 jaar.

(17) Verstrekte subsidies € 2.996.578

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Exploitatiesubsidie (SOTA)	3.119.138	3.180.000	3.096.632
Restitutie subsidie	(122.560)	-	(48.212)
Totaal verstrekte subsidies	2.996.578	3.180.000	3.048.420

Aan de stichting ondersteuning tuchtrechtspraak advocatuur is in 2023 een exploitatiesubsidie 2024 toegekend ad € 3.119.138 (inclusief BTW). Met betrekking tot de exploitatiesubsidie 2023 heeft de algemene raad de verantwoording, voorzien van controleverklaring, van de SOTA ontvangen. In de verantwoording is een bedrag ad € 97.457, excl. BTW (€ 117.923 incl. BTW) opgenomen als te restitueren omdat het maximum van de egaliseriereserve is bereikt. Daarnaast heeft in de loop van 2023 een restitutie plaatsgevonden ad € 4.637 van een aparte projectsubsidie "Digitalisering". De subsidie voor dit project bedroeg € 189.043. Het totaal aan restitutie op de subsidies komt hiermee op € 122.560.

In de subsidievoorwaarden is opgenomen dat jaarlijks maximaal 5% van het verleende subsidiebedrag mag worden toegevoegd aan de egaliseriereserve. De maximale hoogte van de egaliseriereserve bedraagt 7,5% van het verleende subsidiebedrag. De stand van de egaliseriereserve bedraagt € 191.940 ultimo 2023. Deze reserve heeft als doel om eventuele toekomstige tekorten op te vangen en daarmee tot een gelijkmatige spreiding van lasten te komen. De exploitatiesubsidie aan de SOTA heeft een langdurig regulier (jaarlijks) karakter volgend uit artikel 50a, tweede lid en artikel 60, tweede lid Advocatenwet respectievelijk artikel 6 en 7 van de Regeling op de advocatuur.

(18) Overige lasten € 1.320.609

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
<u>Huisvesting</u>			
Huur kantoor	517.760	531.000	485.127
Huurskorting	(111.432)	(111.000)	(111.432)
Servicekosten / energie /belastingen	161.948	145.000	132.992
Klein onderhoud	8.807	6.000	10.460
Schoonmaakkosten	62.991	61.000	53.294
Totaal Huisvesting	640.074	632.000	570.441
<u>Kantoor</u>			
Drukwerk	293	3.000	273
Telefoonkosten	30.314	30.000	29.912
Porti	7.583	8.000	6.449
Verzekeringen	4.125	6.000	3.766
Bibliotheek en documentatie	64.153	66.000	55.299

Diverse bureaunkosten	12.368	8.000	10.071
Huishoudelijke kosten en catering	21.995	15.000	16.181
Accountants controlekosten	79.200	82.000	69.641
Advieskosten	32.190	25.000	72.009
Bankkosten	6.932	7.000	7.050
Autokosten	3.238	5.000	5.309
Incasso deurwaarder/voorziening deb.	56.623	10.000	57.091
Totaal Kantoor	319.014	265.000	333.051
<u>Informatietechnologie</u>			
Onderhoud netwerk	371.590	396.000	392.407
Scan-, print en kopieerfunctionaliteit	17.931	21.000	18.273
Toekomstige projecten	-	25.000	-
Totaal Informatietechnologie	389.521	442.000	410.680
Doorberekening aan college van toezicht	(28.000)	(28.000)	(28.000)
Totaal overige lasten	1.320.609	1.311.000	1.286.172

Huisvesting:

Het bureau van de NOVA huisvest sinds 22 december 2020 op twee etages in de Monarch Tower, aan de Prinses Beatrixlaan 5 in Den Haag. De Monarch Tower is een modern en duurzaam kantoorpand en uitstekend bereikbaar met het openbaar vervoer. De huurovereenkomst loopt van 1 juli 2020 tot en met 30 juni 2031.

Kantoor:

De post Incasso deurwaarder/voorziening deb is hoger uitgekomen dan begroot door de aanvulling van de voorziening voor oninbaarheid van een aantal langlopende vorderingen.

Informatietechnologie:

Het budget voor de opstart van kleine IT projecten is niet besteed.

(19) Financieel resultaat € (85.141)

Omschrijving	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Interest	85.141	-	(65.114)
Totaal financieel resultaat	85.141	-	(65.114)

Interest € (85.141):

In 2023 is een einde gekomen aan de negatieve rente die door de banken in rekening werd gebracht in de periode april 2020 tot eind 2022. Dit resulteert voor 2023 in een positief financieel resultaat.

WNT-verantwoording 2023 Nederlandse orde van advocaten

De WNT is van toepassing op de Nederlandse orde van advocaten. Het voor de Nederlandse orde van advocaten toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	R. R. Crince le Roy	S.M. Kaak	J.W. Soeteman
Functiegegevens	Deken	Waarnemend deken	Lid algemene raad
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,85	0,6	0,4
Dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	180.314	120.305	74.579
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	180.314	120.305	74.579
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.550	133.800	89.200
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	180.314	120.305	74.579
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022			
bedragen x € 1	R. R. Crince le Roy	S.M. Kaak	J.W. Soeteman
Functiegegevens	Deken	Waarnemend deken 01/11 – 31/12 Lid algemene raad 01/01 – 31/10	Lid algemene raad
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	Zie tabel 1b
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,85	0,43	
Dienstbetrekking?	nee	nee	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	165.273	75.150	
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	
<i>Subtotaal</i>	165.273	75.150	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	183.600	93.620	
Totale bezoldiging	165.273	75.150	

bedragen x € 1	S. van Oers	J.P. Broekhuizen	W.M. van Tellingen	R.G. van den Berg *
Functiegegevens	Lid algemene raad	Lid algemene raad	Waarnemend algemeen secretaris	Algemeen secretaris
Aanvang en einde functieervulling in 2023	01/04 – 31/12	01/11 – 31/12	01/12 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,4	0,4	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	nee	nee	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	56.626	12.476	144.235	182.598
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	39.842	24.484
<i>Subtotaal</i>	56.626	12.476	184.077	207.082
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	67.205	14.907	223.000	207.083
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	56.626	12.476	184.077	207.082
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.		N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022				
bedragen x € 1	S. van Oers	J.P. Broekhuizen	W.M. van Tellingen	R.G. van den Berg
Functiegegevens	Lid algemene raad	Lid algemene raad	Waarnemend algemeen secretaris	Algemeen secretaris
Aanvang en einde functieervulling in 2022	Zie tabel 1b	Zie tabel 1b	01/12 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)			1,0	1,0
Dienstbetrekking?			ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen			10.005	196.796
Beloningen betaalbaar op termijn			2.012	35.809
<i>Subtotaal</i>			12.017	232.605
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum			18.345	216.000
Totale bezoldiging			12.017	232.605

*R.G. van den Berg is in de periode 1 november 2023 tot en met (deels) 27 november 2023 volledig vrijgesteld van werkzaamheden. De bezoldiging gedurende deze periode is aangemerkt als uitkering wegens beëindiging dienstverband en is verantwoord onder tabel 2. *Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen*. Het individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum 2023 is daarop aangepast.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2023					
bedragen x € 1	S. van Oers		J.P. Broekhuizen		J.W. Soeteman
Functiegegevens	Lid algemene raad		Lid algemene raad		Lid algemene raad
Kalenderjaar	2023	2022	2023	2022	2022
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/01 t/m 31/03	01/04 t/m 31/12	01/01 t/m 31/10	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	3	9	10	12	12
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	151	470	505	626	626
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum					
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 212	€ 206	€ 212	€ 206	€ 206
Maxima op basis van de normbedragen per maand	88.500	236.700	266.600	301.800	301.800
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	128.832		128.484		128.956
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)					
Bezoldiging in de betreffende periode	18.657	51.389	62.851	67.966	67.966
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	70.046		73.415		67.966
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.
Bezoldiging	70.046		73.415		67.966
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder

Gegevens 2023	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
A.D. Leuftink	Lid algemene raad (30-06 t/m 20-07)

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	R.G. van den Berg
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Algemeen secretaris
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2023
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000
Waarvan betaald in 2023	75.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Resultaatbestemming

Het resultaat over 2023 kent een negatieve uitkomst ad € 775.183 tegenover een begroot tekort van € 2.750.000. De algemene raad stelt voor een bedrag van € 122.749, voor kosten in 2023 gemaakt in verband met de implementatie Wpta, te onttrekken aan de bestemmingsreserve "Implementatie Wpta". Het saldo ad € 652.434 wordt onttrokken aan de algemene reserve. Na deze onttrekking bedraagt de algemene reserve € 8.249.232.

ONDERTEKENING VAN DE JAARREKENING

Den Haag, 3 juni 2024
Nederlandse Orde van Advocaten

De algemene raad

R.R. Crince le Roy

S.M. Kaak

J.W. Soeteman

S. van Oers

J.P. Broekhuizen

3. Overige gegevens

Controleverklaring.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de algemene raad van de
Nederlandse Orde van Advocaten

Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de Nederlandse Orde van Advocaten te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Nederlandse Orde van Advocaten per 31 december 2023 en van het saldo van baten en lasten over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, alsmede de Regeling controleprotocol WNT 2023. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Nederlandse Orde van Advocaten zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het financieel jaarverslag andere informatie, namelijk het verslag van de algemene raad.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De algemene raad is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de algemene raad voor de jaarrekening

De algemene raad is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en met de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is de algemene raad verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de algemene raad noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de algemene raad afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de algemene raad de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de algemene raad het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De algemene raad moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de algemene raad en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de algemene raad gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de algemene raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 21 juni 2024

Forvis Mazars N.V.

Origineel getekend door: drs. D.D. Plouvier RA